

ŚMIERĆ W WARSZAWIE I POGRZEB W POZNANIU

Po dotkliwym pobiciu druha Alfonsa lekarz chorągwi dr Stefan Mirau, przewidując konieczność operacji głowy, polecił badania specjalistyczne, na które szpital gdański skierował chorego do Poznania. Tam potwierdziła się diagnoza druha Miraua i chorego przewieziono specjalistyczną karetką do warszawskiego szpitala „Dzieciątka Jezus”. Pourazowa infekcja skóry głowy nie pozwalała wykonać natychmiast operacji. Wykonano ją dopiero 17 czerwca. Operacja przebiegła pomyślnie jednak pacjent zmarł w szpitalu 22 czerwca.

Władze Gdańska obawiając się demonstracji Polaków nie pozwoliły pochować druha Żurka w Gdańsku. Pogrzeb odbył się w Poznaniu **29 czerwca 1939 r.** na cmentarzu farnym z udziałem licznej delegacji harcerzy, instruktorów i kapelanów harcerskich z Gdańska. Kondukt żałobny prowadzili poznańscy harcerze przed trumną wśród księży był Franciszek Rogaczewski i kapelan harcerski Leon Bemke. Komendę Chorągwi reprezentowali hm. Alf Liczmański, hm. Roman Truszczyński, hm. Oskar Żawrocki, dr Marian Pelczar oraz przewodniczący Zarządu Okręgu ZHP w Gdańsku dr Franciszek Kręcki. Oskar Żawrocki reprezentował dodatkowo Komisarza Generalnego RP w Gdańsku.

W czasie okupacji niemieckiej cmentarz farny został zlikwidowany, a trumnę A. Żurka przeniesiono na cmentarz w dzielnicy Wilda. W **1960 r.** drugie miejsce spoczynku także zlikwidowano. Wówczas rodzina przeniosła prochy do rodzinnego grobu na cmentarz w Gdańsku-Oliwie.

NIEZAPOMNIANY

Nazwisko Alfonsa Żurka upamiętniają tablice pamięci w Gdańsku: Pomordowanych nauczycieli Wolnego Miasta Gdańska przy ul. Wałowej; w budynku Zespołu Szkół Ekonomicznych przy ul. Seredyńskiego (dawne Szkoły Handlowe w WM Gdańsku); na Domu Harcerza przy ul. Za Murami 2-10.

Więcej informacji
o Bohaterach Chorągwi Gdańskiej ZHP:

www.gdanska.zhp.pl/nasi-bohaterowie/

Materiał opracowany przez przewodniczącego
Komisji Historycznej Chorągwi Gdańskiej ZHP
hm. **Bogdana Radysa** na podstawie:

S. Puchała „Poczet Harcmistrzów i Harcmistrzów” t. II, s. 940, Warszawa 2014; Encyklopedia Gdańska s. 383, Olsztyn 2012; J. Grzywacz, B. Radys, G. Ruty, D. Szczecina „Harcerskie historie” Jastrzębie Zdrój 2010 s. 343; Z. Kuligowski, B. Radys Harcerstwo Gdańskie 1945-1973 Gdańsk 2016 s. 149; K. Jarzębowski, L. Kuprianowicz „Harcistrzynie i harcmistrze”, Kraków. 2006 s. 216; G. Danielewicz „W kręgu Polonii gdańskiej” s.155 - 157; R. Woźniak „Harcerstwo polskie w Wolnym Mieście Gdańsku”, Warszawa 1977. Informacja syna Tadeusza.

Chorągiew
Gdańska

Dzielni, Godni Naśladowania, Niezapomniani

DZIECIŃSTWO

Alfons Żurek urodził się 8.09.1910 r. w Piekle n. Wisłą pow. Sztum. Rodzice Michał i Marianna z domu Matowska byli właścicielami barki czarterowanej przez poznańską firmę. Przewozili towary do portów położonych nad Wisłą, Odrą i Łabą. Całą rodziną mieszkali na barce, a syn urodził się w drodze. Miał brata Józefa (1915-1978), który w dorosłym życiu podobnie jak ojciec został szyprem. Do 7. roku życia rodzinna barka była dla Alfonsa domem. We wrześniu **1917 r.** zszedł na ląd, zamieszkał w Nowej Wsi k/ Chełma nad Wisłą, aby rozpocząć naukę w Szkole Powszechnej. Ponieważ uczył się dobrze i chętnie rodzice posłali go w **1922 r.** do szkoły wydziałowej w Toruniu.

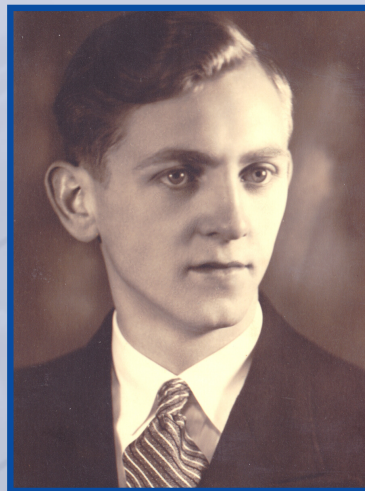
W tamtym czasie Toruń był siedzibą Chorągwi Pomorskiej Harcerzy, gdzie silnie rozwijało się harcerstwo. Al wstąpił do szkolnej drużyny, a jej działanie zafascynowało go tak bardzo, że do końca życia pozostał harcerzem wiernym skautowym ideałom.

I DRUŻYNA HARCERZY

W **1926 r.** zamieszkał w Gdańsku i podjął naukę w Polskim Gimnazjum Macierzy Szkolnej. W Gimnazjum działała **I Drużyna Harcerzy im. Zygmunta Augusta** i Al stał się jej zaangażowanym harcerzem. Był zaskoczony tym, że wielu jego kolegów posługuje się językiem niemieckim, gdyż słabo znali język ojczysty. To efekt silnej germanizacji Polaków od czasów zaborów. Stał się żarliwym obrońcą mowy ojczystej, którą w harcerstwie można było swobodnie rozwijać. Zwracano na to uwagę we wszystkich jednostkach harcerskich i na każdym szczeblu organizacji.

Harcerstwo gdańskie miało świetnych przywódców i młodzież polska chętnie garnęła się do pracy w ZHP. Rodzice harcerzy bardzo wspierali działania drużyn i hufców angażując się w pracy Kół Przyjaciół Harcerstwa.

Al był wyróżniającym się harcerzem, karnym i zdyscyplinowanym, a przy tym uczynnym i wesołym. W **1927 r.** zwrócił na niego uwagę komendant hufca, polonista w Gimnazjum hm. Michał Urbanek i wydelegował razem ze Stanisławem Szymańskim na Złot Pomorskiej Chorągwi Harcerzy do Torunia. Po powrocie z Torunia obaj zostali skierowani na obóz harcerski w Powiślu na Wileńszczyźnie zorganizowany wspólnie z krakowską drużyną im. Dionizego Czechowskiego. W następnym roku Al prowadził zastęp na obozie gdańskich harcerzy na Polance Redłowskiej w Gdyni.

**ALFONS ŻUREK
1910-1939**

II DRUŻYNA IM. STEFANA BATOREGO

Kiedy I Drużyna im. Zygmunta Augusta zmieniła swoją specjalność na morską, Al przeniósł się do **II Drużyny im. Stefana Batorego**, którą prowadził Stanisław Szymański.

W **1929 r.** brał udział w obozie harcerskim w Zakopanem na Skibówkach, z którego wraz z delegacją 13 harcerzy wyjechał na Jamboree do Anglii. Gdańscy harcerze rozprowadzali tam specjalnie przygotowaną broszurę „Poland and Danzig” w ilości 2000 egzemplarzy przygotowaną przez hm. Michała Urbaniaka, propagującą prawa Polski do Gdańska.

Po maturze w **1932 r.** Alfons wyjechał na studia do Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie jako stypendysta Komisarza Generalnego RP w Gdańsku. Brał w tym czasie udział w kursie podharcemistrzowskim w stolicy.

Po studiach z dyplomem nauczyciela wychowania fizycznego i stopniem podharcemistrza powrócił w **1935 r.** do Gdańska.

KOMENDANT III HUFCA HARCERZY

W **1935 r.** Alfons otrzymał pracę w Polskim Gimnazjum Macierzy Szkolnej oraz nominację na komendanta III **Hufca Harcerzy w Nowym Porcie.**

Z reprezentacją Chorągwi Gdańskiej brał udział w Jubileuszowym Zlocie XXV lecia Harcerstwa w Spale. W następnym roku ukończył kurs harcistrzowski i rozkazem Naczelnika Harcerzy L3/36 z **15 marca 1936 r.** został mianowany harcistrzem.

Latem **1936 r.** razem z komendantem Chorągwi Alfem Liczmańskim prowadzili duże zgrupowanie obozów dla 380 druhów w okolicach Bodzentyna w Górach Świętokrzyskich.

Jesienią przeszedł do pracy w Polskich Szkołach Handlowych, nauczycielami byli tam również Alf Liczmański i Maria Ostrowska. Wychowanie Fizyczne prowadził także w Polskiej Szkole Średniej. Jako młody nauczyciel pielęgnujący kulturę i polskie tradycje patriotyczne był lubiany przez młodzież, ceniony i szanowany przez rodziców. Natomiast nienawidzony i szykanowany przez hitlerowców.

Kiedy w styczniu **1937 r.** zawarł ślub cywilny z Ireną odebrano im dowody osobiste, pozbywając ich w ten perfidny sposób obywatelstwa Wolnego Miasta Gdańska. Mając w tym mieście pracę posługiwali się więc legitymacjami harcerskimi oraz służbowymi wydanymi przez Kuratorium Pomorskiego Okręgu Szkolnego.

W **1937 r.** na Jamboree do Holandii udały się dwie ekipy harcerskie z Gdańska pod wodzą komendanta Chorągwi Alfa Liczmańskiego. Jedna morska i druga lądowa z udziałem Alfonsa Żurka, była jego ostatnią międzynarodową wyprawą harcerską.

OSTATNIA PATRIOTYCZNA AKCJA

Ostatni dramatyczny akt patriotycznej akcji w Gdańsku hm. Alfonsa Żurka rozegrał się **3 maja 1939 r.** Prowadził wówczas oddział harcerzy z kościoła pw. Św. Krzyża (kościółka Polonii gdańskiej) do siedziby Chorągwi na akademię z okazji 148 rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Na tą okazję czekali zaczajeni bojówkarze hitlerowscy, którzy pałkami rozpędzili harcerzy, a ich dowódcę dotkliwie pobili. W wyniku doznanych obrażeń u Alfonsa Żurka nastąpił urazu mózgu.